ל.], ב) [לקמן קו:], ג) ב"ב קח: [נדרים ג. נזיר ב: ב"ק

ו: זבחים מח. בכורות יג.

לקמן ל. לב. ר"ה יב.],

כהן, ו) ודף ג:ן, ו) ולקמן

(c) [4] (c) [4] (c) [4] (c) [4] (c) [5] (c) [6] (c) [6

ב א מיי׳ פ״ו מהל׳ יבום הלכה נון חמנ נושיו לא טוש"ע אה"ע סימן קעג

:סעיף יב טעיף יב. גב מייי שם הלי כא טוש"ע שם סעיף ז: ג מיי שם הלכה יד

טוש"ע שם סעי א: ד מיי שם הלכה כ נוש"ע שם סעי' ו:

תוספות ישנים

ובולן אם מתו. הך מתני הו"ל לא זו אף לא זו מתו דבדין דלרותיהן מותרות דאין הערוה קיימת בשעת יבום אלא אפילו מיאנו יצום סנס טעינו מיטנ דאיתא הערוה קמן מ"מ לרומיהן מותרות ול"מ דכמו שלה נשחח משולם לו דמי דהמיאון קא עקר קדושי קמאי פשינות דלרותיהו מותרות אלא אפילו נתגרשו דעשה מעשה קדושין גמורים אפ״ה לרומיהן מותרות ול״מ נתגרשו דבשעה שמת לא היתה ערוה עמו בתורת לו הישות לפי שעשה מעשה לעקור קדושי אלא אפילו נמלאת אילונית דבשעה שמת היתה הערוה עמו בתורת אישות לפי שלא עשו מעשה לעקור הקדושין אלא הם בסוף כמו שהם בתחלה אפ"ה לרומיהן מותרות משום דהוי כמי שלא היתה אשתו: א) וה"ר ר' יעקב מקורביל מפרש דמאי אמרת דלמא איילונית היא וא"כ לא היתה אשת אחיו. איילונית לא קדשה. כמו כן נמי אם היה יודע בבירור שימות כשהיא קטנה לא יקפיד בזמן מועט כ"כ אם היא איילונית. ועוד יייל דהא דאמרינן קטנה אינה מחייבמת שמא חמלא איילונים היינו לפנוור זרחה להנשת לשוק דשתת מתנת להנשת לשוק דשתת תתנת איילונית ונמצת שיש לו לייבם הזרה לפי שהזרה לייצם המנים לפי שהמנים: זקוקה לו והיינו כי הכא: ליתגי לאחות אשה ברישא. וקשה הא דאמרי' פ' ד' מיתות (סנהדרין מט:) כל מקום ששנו חכמים דרך מקום ששנו הכמים דרך ממין אין מוקדם ומאחר מתין אין מוקדם ומאחר והלכך מאי קשיא ליה הכא ליתני אחות אשה כיו. מאחר דמתרני דכי אמרי און מוקדם ומאחר ה"מ און מוקדם ומאחר ה"מ הלכן לה משבר במנין און מוקדם ומאחר ב"מין און מושבר ביוו אי מרייב המנין אור מושבר ביוו אי מרייב לגבי מעשה כגון ז' סמנים נגפי מעשה כגון ז' סמנים (נדה סא:) וקאמר דכל מקום דאמר דכך מנין אין מוקדם ומאומר חוך מין מוקדם ומאומר חוך (יומא ס,) כדקאמר המם. א"נ י"ל דנהי דאמרינן עשה מהמאוחר מוקדם לא קפדינן בה. מיהו מ"מ נריך לתת טעם בדבר למה הקדים המאוחר והכא נמי נהי דאין מוקדם מיהו מ"מ כיון דמן הדין הוה ליה למתני' לאחות אשה ברישא לריך לחת טעם למה לא הקדימה ומש"ה קא מיבעיא ליה דליחני לאחות

אשה ברישא:

אן שנמצאו אילונית. דאילונית קדושי טעות הן ולא היתה אשת ואשם אחיו שלא היה בעולמו. כגון ראובן שמת בלא בנים ונולד לו אחיו ותימה [דאמרינן] (לקמן ד' סא:) קטן וקטנה לא חוללין ולא מייבמין כו' קטנה שמא תמלא אילונית ואמאי תתייבם ממה נפשך דאם אינה אילונית שפיר מייבם ואם היא אילונית נמי שרי

דלא היתה אשת אחיו ואר"ת דההיא בהבלה עילויה וכה"ג משני בריש בו סורר (סנהדרין סט:) א) וה"ר אברהס מבורגויילה חירץ בנמצאת אילונית בחיי האח והקפיד אבל לאחר מיתה דלמא אם היה קיים לא היה מקפיד ולא נהירא דבהדיא קתני בתוספתא (פ״ה) נמלאו אילונית בין בחיי הבעל בין לאחר מיתה לרותיהן מותרות ובגמ'ם אפרש בע״ה למאן דשרי נרת בתו אילונית אפי׳ בהכיר בה מאי חידוש השמיענו בתוספתה בין מחיים בין אחר מיתה וא"ת דהכא משמע דאילונית לא בעי גט [אפי׳ מדרבנן] דאי בעיא היתה לרתה חוללת ולא מתייבמת כדתנן במתני' כל שיכולה למאן ולא מיאנה כו' ובכתובות בפרק אלמנה (דף ק:) תנן הממאנת והשניה והאילונית אין להם כתובה משמע הא גיטא בעיא דהכי דייק בהמדיר (כתובות דף עג. ושם) וי"ל דהתם נקט האי לישנה משום דלה מצי למנקט אינן לריכין גט משום שניה דקתני בהדייהו תדע דע"כ ממאנת לא בעיה גיטה ה"נ בהמדיר לה דייה הכי אלא משום דברישא קתני אינה מקודשת ובסיפה תלה שלה בכתובה והא דתנן בהשולח (גיטין דף מו: ושם) המוליה חשתו משום חילונית לה יחזיר ומפרש משום קלקולא דשמא תנשא לאחר ויהיה לה בנים ויאמר

כו' ונמצא גט בטל ובניה ממזרים דמשמע בעיא גט אר"י דהתם במוליאה משום ספק אילונית שאין הסימנים ניכרים יפה חדע דקתני סיפא נשאת לאחר והיו לה בנים ואילו ודאי אילונית אין לה רפואה דבהערל (לקמן עט:) פליגי ר"ע ור"א בסרים חמה אם חולך וחולנין לאשתו שיש לו רפואה ובאילונית לא אשכחן דפליגי אף על גב דבקידשה על תנאי וכנסה סתם איכא למ"ד בהמדיר (כתובות עב:) דבעיא גט היינו דוקא בשאר מומין דאיכא דמחיל אבל אילונית שום אדם אין מוחל ואפי׳ לאביי דמפרש טעמא משום דאין אדם בועל בעילת זנות היינו בשאר מומין דמסיק אדעתיה ובדעתו אפי׳ יהיו בה מומין בועל לשם קדושין אבל אילונית דלא שכיח לא מסיק אדעתיה ומשום חשש אילונית לא יהא בועל לשם קדושין:

ואית משכחת לה מיחון שמיאנה. וא״ת משכחת לה מיחון בקידושי טעות דתנא דבי ר' ישמעאל אפי' בנה מורכב על כתיפה ממאנת והולכת לה ותירן ריב"ן דמתני' איירי בקטנות ועוד אמר ר"י דבקדושי טעות מלי למימר דאפי׳ מיאון אינה לריכה ולא הוה מצי למיתני בסיפה כל שיכולה למחן כו' וממחנת דר' ישמעחל לאו דוקא דאפי׳ לא מיאנה לאו אשתו היא ואם ערוה היא לרתה מותרת מיהו בפרק בא סימן (נדה נב. ושם) משמע דבקדושי קטנות [נמי] איירי ר' ישמעאל גבי בתו של ר' ישמעאל שבאת למאן בבית המדרש ובנה מורכב על כתיפה ורבתה בכיה בבית המדרש ואמרו דבר שאמר אותו לדיק יכשל בו זרעו ונמנו וגמרו עד מתי הבת ממאנת עד שתביא ב' שערות ומשום ר' ישמעאל קאמר דנמנו דליכא למימר משום דר' יהודה נמנו דאמר עד שירבה השחור על הלבן דהא מודה רבי יהודה בנבעלת דאינה יכולה למאן והא דפריך בפרק נושאין על האנוסה (לקמן ק: ושם) וממאנת מי קא ילדה ומשני בקדושי טעות כר׳ ישמעאל הא דשביק קידושי קטנות דאיירי בהו לאו משום דמודי ר' ישמעאל בקידושי קטנות אלא משום דההיא סוגיא אליבא דשמואל ושמואל לא סבר לה כרבי ישמעאל בקדושי קטנות כדמוכח בפרק מי שמת (ב"ב קנו: ושם) אבל בקדושי טעות סבר כוותיה כדאמר בהמדיר (כתובות עד. ושם) קידש על תנאי ובעלה אינה לריכה הימנו גט

אואשת אחיו שלא היה בעולמו וכלתו הרי

אלו פומרות צרותיהן וצרות צרותיהן מן החליצה ומן הייבום עד סוף העולם שבוכולן אם מתו או מיאנו או נתגרשו או שנמצאו אילונית צרותיהן מותרות ואי אתה יכול לומר בחמותו ובאם חמותו ובאם חמיו שנמצאו אילונית או שמיאנו יכיצד פומרות צרותיהן היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואות לאחיו ולו אשה אחרת ומת כשם שבתו פטורה כָך צרתה פטורה הלכה צרת בתו ונשאת לאחיו השני ולו אשה אחרת ומת כשם שצרת בתו פמורה כך צרת צרתה פטורה אפילו הן מאה כיצד אם מתו צרותיהן מותרות היתה בתו או אחת מכל העריות האלו נשואות לאחיו ולו אשה אחרת מתה בתו או נתגרשה ואח"כ מת אחיו צרתה מותרת סדוכל היכולה למאן ולא מיאנה צרתה חולצת ולא מתייבמת: מכדי כולהו מאחות אשה ילפינן . ליתני אחות אשה ברישא וכ"ת תנא חומרי חומרי נקט ור"ש היא דאמר שריפה חמורה אי הכי ליתני חמותו ברישא דעיקר שָריפה בחמותו כתיבא ועוד בתר חמותו ליתני כלתו דבתר שריפה סקילה חמורה אלא בתו יכיון דאתיא מדרשא חביבא ליה

בכרת כשאר עריות שבפרשה דכתיב בכולהו כי כל אשר יעשה מכל התועבות האלה ונכרתודי ובמקום מצות יבום כשמת בלא בנים שריה רחמנא ואשת אחיו שלא היה בעולמו שמת קודם לידתו לא שרא ליה דכתיבי כי ישבו אחים יחדיו שהיתה להם ישיבה אחת בעולם והלכך משמת ראובן נאסרה על לוי איסור עולם כאשת אח שיש לה בנים ואפילו עכשיו שנפלה לפניו מכח נשואי אחיו שמעון שהיה בעולמו אסורה לו בשביל ראובן וכשם שהיא אסורה לו כך לרתה אשת שמעון האחרת אסורה דילפינן לקמן" על כל העריות העומדות עליו בכרת שנפלו לפניו לייבום עם לרותיהן ששתיהן פטורות ואם נשאן ענוש כרת שמאחר שפטרן הכתוב עומדות עליו בחיסור אשת אח שיש לו בנים: **וכלתו.** שמת בנו ונשא אחיו כלתו אסורה לו לעולם ואפילו לאחר מיתת בנו: וכולו שמתו. שמתה בתו קודם לאחיו או מיאנה. והיכי משכחת לה מיאון בבתו והרי הוא קיים ואין מיאון אלא ביתומה משכחת לה כגון שאביה השיחה לה לחחד ונתגרשה כשהיח קטנה ושוב אין לאביה רשות בה והלכה ונשאת לאחיו בעודה קטנה וילאה במיאון ובפ׳ ב״ש (לקמן קט.) קרי לה יתומה בחיי האב. ואם נתגרשה כולהו

אח לאחר מיתה ושמו לוי ועמד שמעון וייבם אשתו ולו אשה אחרת

ומת בלא בנים ונפלו שתיהן לפני לוי שתיהן פטורות לפי שאשת

ראובן שנשאת לשמעון אסורה ללוי וענוש כרת עליה לפי שאשת אח

מאחיו או מיאנה באחיו או נמלאת אילונית שמקחו מקח טעות ולא הויא אשת אחיו וכשמת אחיו הרי היא כמו שאינה אשתו ומתייבמת לרתה: ואי אתה יכול לומר כו'. שכבר ילדו מאחר קודם שנישאו לאחיו הלכך לאו אילונית היא ומיאון נמי ליכא שהרי גדולות הן ואין ממאנת אלא יתומה קטנה כדמפרש לקמן בפ' ב"ש: כשם שבתו פטורה. שהרי אסורה לו ואין שם אח אלא הוא כך לרתה פטורה כדיליף בגמראש: הלכה לרת בתו ונשאת לאחיו השני. דהיכא דיש אח אחר ששתיהן מותרות לו אינן פטורות שהרי יש כאן מצות יבום ומתייבמת האחת והשניה פטורה דכתיב את בית אחיו (דברים כה) בית אחד הוא בונה ולא שתים [לקמן מד.]. ואם ייבם האחד את לרת בתו ולו אשה אחרת ומת בלא בנים וחזרו ונפלו לפניו: כשם שלרת נחו פטורה. שנאסרה עליו משעת נפילת אחיו הראשון שנפלה עם בתו לפניו ופטרתה בתו הימנו והרי היא עליו כאשת אח שיש לו בנים ואסורה לו עולמית: כך לרת לרתה. אשת אחיו השני האחרת פטורה שזו פוטרתה. וטעמא יליף בגמראש מללרור (ויקרא יח) שלרת ערוה פוטרת לרתה: ואפי׳ הם ק׳. אחים והלכה

לרת לרתה של בתו ונתייבמה לאחיו השלישי ולו אשה אחרת ומת בלא בנים שתיהן נאסרות על זה וכן לעולם: לרתה מוחרת. להתייבם לו שהרי בשעת זיקת ייבום אינה לרתה: וכל היכולה למאן. כגון שהערוה קטנה ויכולה למאן ולא מיאנה ומת אחיו הואיל וקידושיה אינה אלא מדרבנןש וזיקת נפילתה מדרבנןש אינה פוטרת לרתה מן החלילה ולהתייבם אסורה כדמפרש טעמא בגמראי שנראית לרת ערוה: גבו' מכדי כולהו. עריות מה שפטורות מן הייבום: מחחות אשה ילפינן. לקמן בשמעתין [ג:]: ור"ש היא. דחמר בפ' ד' מיתות (סנהדרין מט:) שריפה חמורה ולהכי תנא רישא בתו ובת בתו כולהו עד אם חמיו בשריפה: בחמוחו לחיב. ואיש אשר יקח את אשה ואת אמה זמה היא באש ישרפו (ויקרא כ): כלפו. בסקילה בפ' ד' מיתות (שם דף נג.). וכל שאר עריות דמתני' אינן במיתת בית דין אלא בכרת: כיון דאסיא מדרשא. ליאסר עליו חביבא ליה לתנא ואקדמה ברישא. ולקמן [ג.] מפרשי לה: כולהו

מוסף רש"י וכולן. ט"ו עריות ששנינו שפוטרות לרותיהו ולרות לרותיהן מן החלילה ומן היצום, ויליף לה מקרא שהערוה הנופלת ליבום קרוב שהיא בכרת פטורה ופוטרת לרתה, וכולן העריות אם מתר. קודם שמת הבעל, או מיאנר. בבעל, דכשמה נחגרשו הצרה לפני היבם נפלה ינפלה לא לרת ערוה היתה ולא פטרה ערוה לרותיה לינס (קדושין וכל היכולה למאן ולא מיאנה. נתו קטנה הנשוחה לחחיו ולח קטנה הנשוחה לחחיו ולח קיבל חביה קדושין, כגון שהשיאה אביה לאחר ונחגרשה והיא יחומה בחיי האב ויכולה למחן ולח מיחנה כו ומת, צרתה חולצת. שחין זו לרת הבת להיפטר משום נרת שרוה, הואיל והבת יכולה למאן אינן נשואין גמורין, ולא מתייבמת. הואיל ולא מיאנה הכת הויא לה הך לרת ערוה במקלת (לקמן קד:).

> והיינו כרבי ישמעאל וצריך לומר מתני׳ לא כרבי ישמעאל והא דקאמר בגמרא (דף ט.) בפלוגתא לא קמיירי היינו דוקא אמנינא דט"ו נשים: דלבתר שריפה סקילה חמורה. בחנם נקט הכי לאפילו היתה סקילה קלה בכל ד' מיתות בית דין ה"ל למיתני כלמו בתר חמותו דבכל הנך ליכא מיתה אלא כרת לחודיה: בתך ביון דאתיא מדרשא חביבא דיה. היינו בתו מאנוסתו כדפי בקונטרס אבל בתו מנשואתו מערות אשה ובתה נפקא דלא גרע מבת אשתו וא"ת והיכי נפקא והא אין מוהירין מן הדין כדאמר לקמן בפ"ב (דף כב:) גבי אחותך בת אביך (היא) או בת אמך דלריך למכתב אחותך היא לחייב על אחותו בת אביו ובת אמו לומר שאין מוהירין מן הדין ואר"י דלא דמי דהתם לא איירי קרא אלא באחותו שאינה מן האב ומן האם דבת אביך או בת אמך משמע מן האב שלא מן האם ומן האם שלא מן האב וכדמפרש קרא בהדיא מולדת בית או מולדת חוץ (ויקרא יח) דמתרגמינן